



„Antikorupcinės aplinkos kūrimo savivaldoje teoriniai ir praktiniai aspektai“

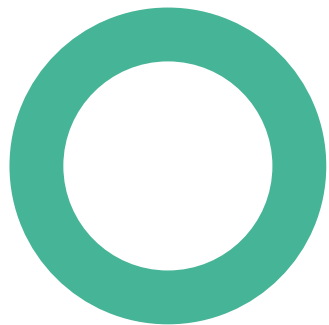
LR Specialiųjų tyrimų tarnyba
2024-11-06

A blurred background image showing several people in a meeting or collaborative work environment. They appear to be looking at a screen or document, with their hands and faces slightly out of focus. A dark teal rectangular box is overlaid on the lower-left portion of the image, containing the title text.

KPĮ įgyvendinimo tendencijos

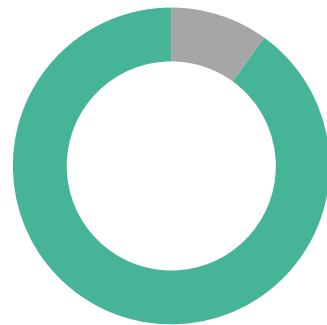
KPI įgyvendinimo stebėseną 2022/2023: savivaldybių administracijos (I)

100 %



- Sudarė pareigybių, dėl kurių kreipiamasi į STT, sąrašą
- Atlieka teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą
- Bent kartą per metus didina darbuotojų antikorupcinį sąmoningumą

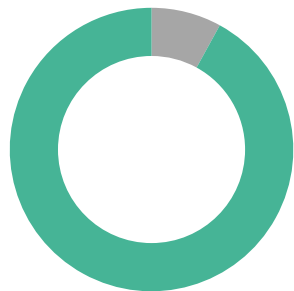
90 %



- Vykdo pažeidimų tyrimą ir prevenciją
- Įdiegė vidinį pranešimų kanalą

KPI įgyvendinimo stebėseną: savivaldybių administracijos (II)

92 %



Paskyrė už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingą asmenį

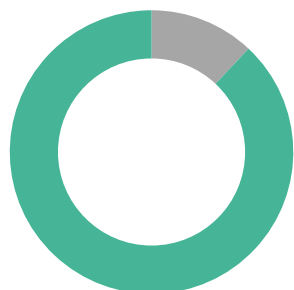


36 %



Ši funkcija ne pagrindinė, o 18 proc. tiesiogiai nepavaldūs įstaigos vadovui

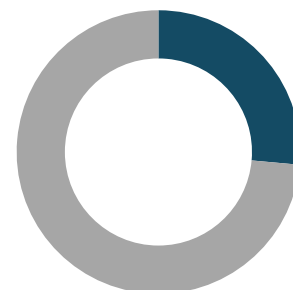
88 %



Įdiegė antikorupcinio elgesio standartus



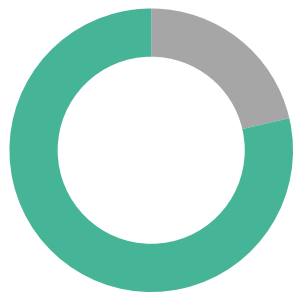
23 %



Juose neaprašė pavyzdinių galimos korupcijos rizikos atvejų ir darbuotojų veiksmų su jais susidūrus

KPJ įgyvendinimo stebėseną: savivaldybių administracijos (III)

75 %



Patvirtino pareigybių, kurias einantis asmuo privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašą; dovanų įvertinimo, saugojimo tvarką



17 %



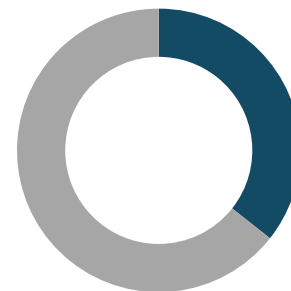
Neatlieka deklaravimo ir derinimo praktikos kontrolės ir stebėsenos

38 %



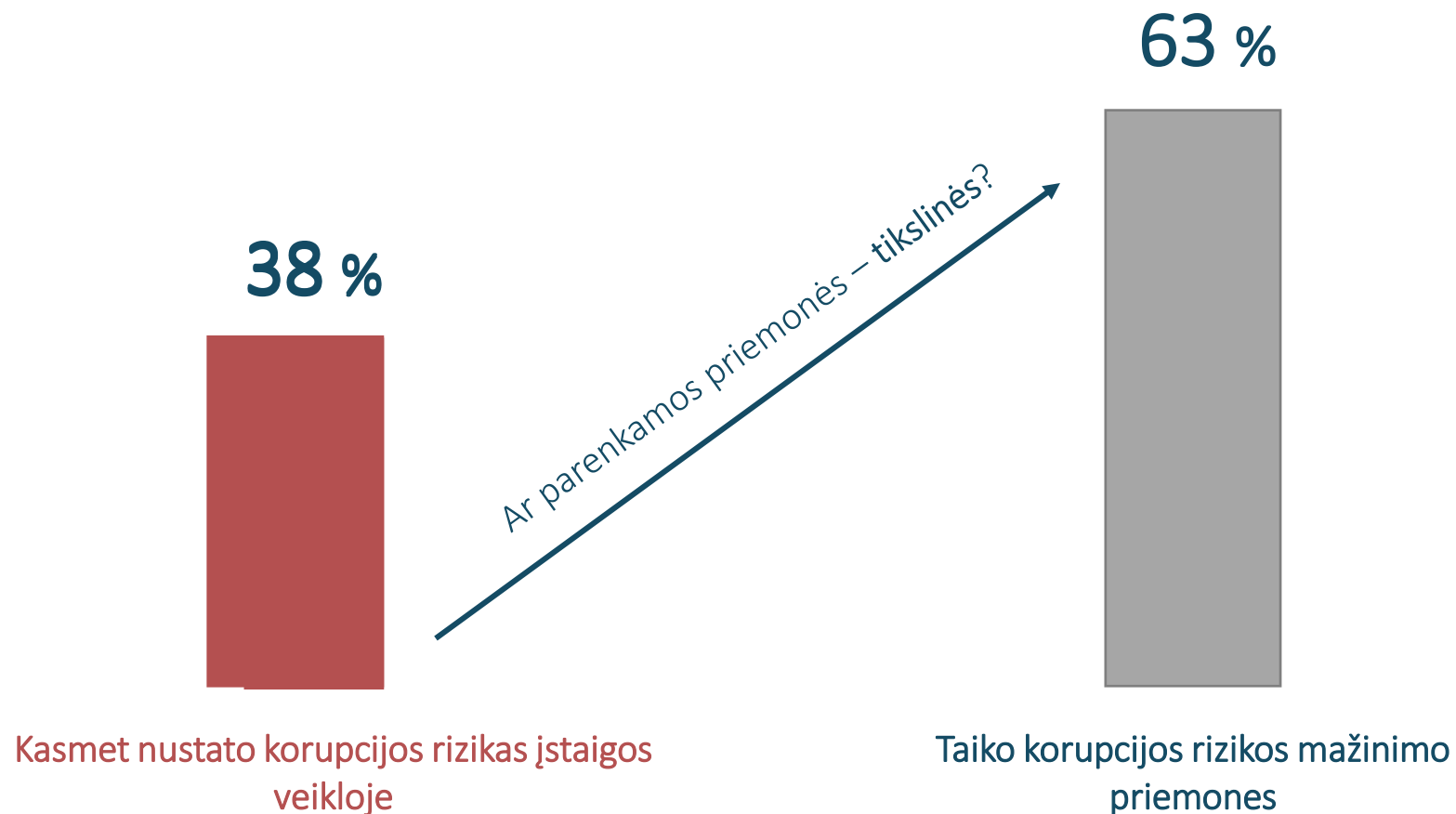
Patvirtino vadovų ir (ar) darbuotojų privalomo deklaravimo jų atžvilgiu vykdytos lobistinės veiklos tvarką

65 %



Per paskutinius 3 m. neatlikinėjo vidaus audito, kuris padėtų nustatyti atitikimą KPJ nuostatomis ir laiku identifikuoti koreguotinas situacijas (ypač aktualu įsigaliojus naujai redakcijai)

KPI įgyvendinimo stebėseną: savivaldybių administracijos (IV)





*Savarankiškos įstaigos pagalba
įgyvendinant KPĮ*

KPJ įgyvendinimas padedant *savarankiškai įstaigai (I)*



KPJ reikalavimas arba priemonė

Pats viešojo sektoriaus subjektas

Savarankiška įstaiga

- už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingo subjekto skyrimas
 - korupcijos rizikos valdymo vertinimas (vidaus auditas)
 - personalo patikimumo užtikrinimas
- kai dirba daugiau nei 200 darbuotojų, jei „nedengia“ savarankiška įstaiga
 - pats (vidaus auditoriai), o *subjektuose, kuriuose nėra įsteigtos vidaus audito tarnybos, šį vertinimą ar analogišką procedūrą atlieka kitas už viešojo sektoriaus subjekto veiklos vidaus kontrolę, atitiktį teisės aktų reikalavimams atsakingas padalinys ar darbuotojas*
 - sąrašą pareigybių, dėl kurių kreipiamasi į STT, tvirtina vadovas
- susitaria su viešojo sektoriaus subjektu, kas bus atsakingas
 - imasi priemonių užtikrinti, kad būtų atlikta joms pavaldžiuose ir (ar) jų valdymo sričiai priskirtuose subjektuose, atsižvelgiant į jų dydį ir (ar) administracinius pajėgumus
 - imasi priemonių užtikrinti, atsižvelgiant į subjektų dydį ir (ar) administracinius pajėgumus

KPĮ įgyvendinimas padedant *savarankiškai įstaigai (II)*



	KPĮ reikalavimas arba priemonė	Pats viešojo sektoriaus subjektas	Savarankiška įstaiga
4.	<ul style="list-style-type: none">teisės aktų projektų antikorupcinis vertinimas	<ul style="list-style-type: none">atlieka subjektas	<ul style="list-style-type: none">imasi priemonių užtikrinti, atsižvelgiant į subjektų dydį ir (ar) administracinius pajėgumus
5.	<ul style="list-style-type: none">atsparumo korupcijai lygio nustatymas	<ul style="list-style-type: none">atlieka subjektas	<ul style="list-style-type: none">gali atlikti pati savarankiška įstaiga
6.	<ul style="list-style-type: none">antikorupcinio sąmoningumo didinimas	<ul style="list-style-type: none">atlieka subjektas	<ul style="list-style-type: none">imasi priemonių užtikrinti, atsižvelgiant į subjektų dydį ir (ar) administracinius pajėgumus
7.	<ul style="list-style-type: none">antikorupcinio elgesio standartų diegimas	<ul style="list-style-type: none">gali vadovautis savo (tvirtina vadovas) <i>arba</i> savarankiškos įstaigos (jeigu taikoma ir kitiems)	<ul style="list-style-type: none">gali patvirtinti standartus sau ir kitoms valdymo srities įstaigoms
8.	<ul style="list-style-type: none">pažeidimų prevencija ir tyrimas	<ul style="list-style-type: none">atlieka subjektas	<ul style="list-style-type: none">imasi priemonių užtikrinti, atsižvelgiant į subjektų dydį ir (ar) administracinius pajėgumus

KPĮ įgyvendinimas padedant *savarankiškai įstaigai (III)*



KPĮ reikalavimas arba priemonė	Pats viešojo sektoriaus subjektas	Savarankiška įstaiga
9. • pranešimas apie korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas	• darbuotojo pareiga	• imasi priemonių užtikrinti (skatinti), atsižvelgiant į subjektų dydį ir (ar) administracinius pajėgumus
10. • viešųjų ir privačių interesų deklaravimo bei derinimo praktikos kontrolė ir stebėseną	• sąrašą pareigybių, kas turi deklaruoti privačius interesus, tvirtina vadovas; • gautų dovanų vertinimo ir saugojimo tvarką tvirtina vadovas	• imasi priemonių užtikrinti, atsižvelgiant į subjektų dydį ir (ar) administracinius pajėgumus
11. • vidinis kanalas	• diegia vadovas <i>arba</i> naudojasi kitos įstaigos, kurios valdymo sričiai priklauso	• gali diegti vieną kanalą visai valdymo sričiai
12. • lobistinės veiklos deklaravimo priežiūra	• deklaravimo tvarką tvirtina vadovas	• imasi priemonių užtikrinti, atsižvelgiant į subjektų dydį ir (ar) administracinius pajėgumus

KPĮ įgyvendinimas padedant *savarankiškai įstaigai (IV)*



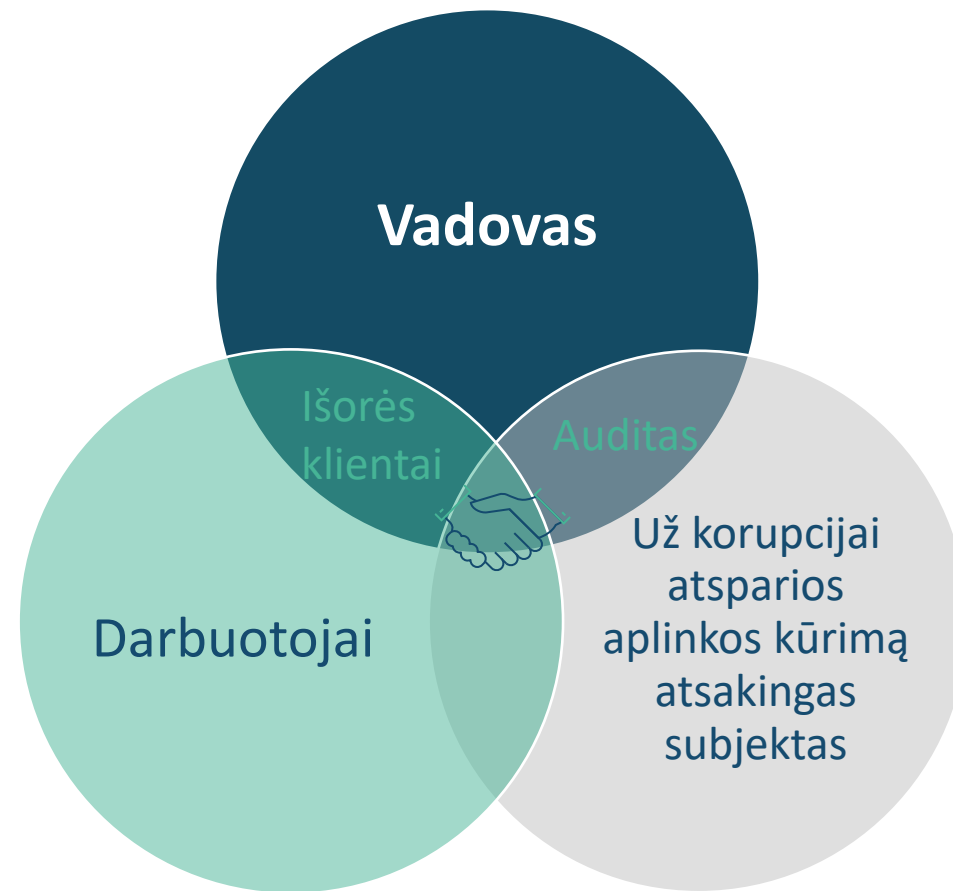
KPĮ reikalavimas arba priemonė

Pats viešojo sektoriaus subjektas

Savarankiška įstaiga

- | | | |
|--|--|--|
| <p>13.</p> <ul style="list-style-type: none">• korupcijos prevencijos veiksmy planas (KPVP) | <ul style="list-style-type: none">• vadovo sprendimu | <ul style="list-style-type: none">• gali parengti sau ir pavaldiems subjektams, o savivaldybių KPVP, apimantys vienos savivaldybės ir jai pavaldžių subjektų veiklos sritis, gali būti rengiami savivaldybės tarybos arba savivaldybės administracijos direktoriaus sprendimu. |
| <p>14.</p> <ul style="list-style-type: none">• korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas | <ul style="list-style-type: none">• vadovo sprendimu | <ul style="list-style-type: none">• gali atlikti savarankiška įstaiga |

Efektyvus korupcijos rizikų valdymas



Vadovas

Aiški pozicija
Atvirumo skatinimas
Pavyzdžio rodymas
Reagavimas į pažeidimus
Sąlygų veikti užtikrinimas
Prevencijos specialisto sąjungininkas

Už korupcijai
atsparios aplinkos
kūrimą atsakingas
subjektas

Aplinkos analizė, korupcijos rizikų paieška
Korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonės
Ryšys su darbuotojais
Siūlymai vadovui

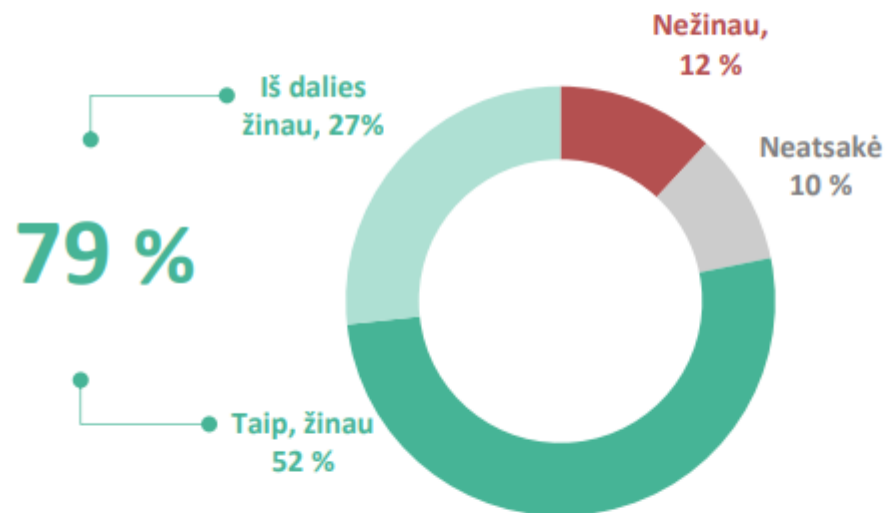
Darbuotojai

Ugdo antikorupcinį sąmoningumą
Įsitraukia į korupcijos rizikos veiksnių nustatymą
Praneša apie korupcijos atvejus



Valstybės tarnybos antikorpucinis potencialas

Ar žinote apie priemones, kuriomis Jūsų įstaigoje yra kuriama korupcijai atsparesnė aplinka?



Norėtų dalyvauti antikorpucinėje veikloje



Vidinis pranešimo kanalas



78 %

Valstybės tarnautojų nurodė, kad jų institucijoje veikia vidinis pranešimų kanalas

PRANEŠUS APIE KORUPCIJĄ AR KITUS PAŽEIDIMUS VIDINIŲ KANALŲ, INSTITUCIJOJE BŪTŲ:

Patikimai vertinama informacija, skiriamas deramas dėmesys

88%

Imtasi priemonių šalinti pažeidimus, užkirsti kelią korupcijai

88%

Užtikrintas pranešėjų konfidencialumas

79%

Imtasi veiksmų, nukreiptų prieš pranešėją

30%

Ką galime padaryti dar?

Korupcijos prevencija

<https://www.stt.lt/korupcijos-prevensija/7439>

<https://skaidrumo-akademija.lt/>



<https://www.stt.lt/antikorupcinio-samoningumo-didinimas/antikorupcinio-samoningumo-didinimas-viesajame-sektoriuje/7624>

<https://emokymai.stt.lt/>





Praktinė dalis. Korupcijos
rizikų ir jų veiksmių nustatymas

Veiklos sričių sąrašo sudarymas (I)

KPT rekomendacijų 5-7 punktai.

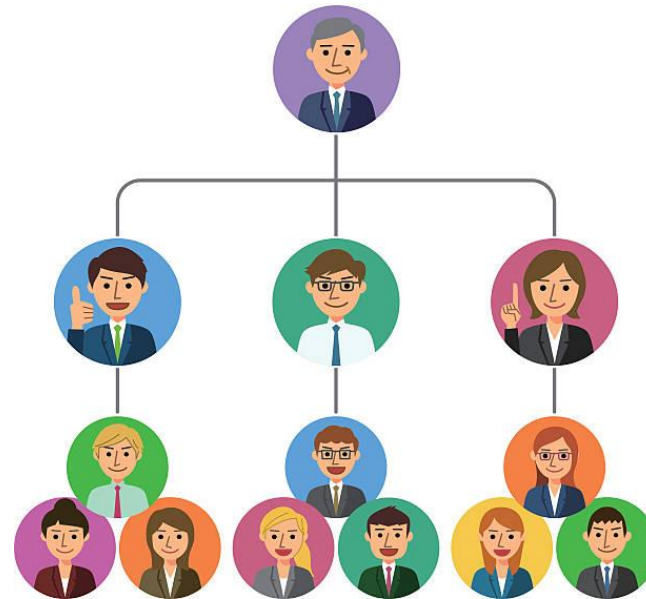
Viešojo sektoriaus subjekto veiklos sritimi laikytina jo atliekama procedūra teisės aktuose jam pavestai funkcijai atlikti, pavyzdžiui, viešųjų pirkimų, turto valdymo ir panaudojimo, personalo formavimo, licencijavimo, ūkio subjektų priežiūros veiklos sritys.

Užduotis Nr. 1: Prašome sudaryti veiklos sričių sąrašą, remiantis jums pateiktų dokumentų ištraukomis.

Veiklos sričių sąrašo sudarymas (II)

Veiklos sričių sąrašas:

Viešųjų pirkimų
Žemės tvarkymo / administravimo
Teritorijų planavimo
Sveikatos apsaugos
Licencijavimo ir leidimų
Miesto tvarkymo
Aplinkos apsaugos
Duomenų apsaugos



Klausimas: kokias tris veiklos sritis pasirinktumėte nagrinėti iš aukščiau pateikto sąrašo? Kodėl?

Klausimas: kokios dar galimos (nagrinėtinos) savivaldybės ar jai pavaldžių subjektų veiklos sritys?

Veiklos sričių sąrašo sudarymas (III)

STT korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo 1-ajame priede išskirtos veiklos sritys:

Savivaldybės biudžeto sudarymas ir tvirtinimas
Savivaldybės tarybos nario veiklos apmokėjimas
Savivaldybei nuosavybės teise priklausančios žemės ir kito turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo
Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti teikimas Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo nustatyta tvarka
Nevyriausybinių organizacijų (NVO) ir viešųjų įstaigų projektų finansavimas
Savivaldybių vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūra, taisymas, tiesimas ir saugaus eismo organizavimas
Vietinių rinkliavų nustatymas (už naudojimąsi savivaldybės tarybos nustatytomis vietomis automobiliams statyti)
Vietinių rinkliavų nustatymas (už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą)
Socialinių išmokų, pašalpų, kompensacijų skyrimas ir mokėjimas
Savivaldybės infrastruktūros plėtra ir jos planavimas, įgyvendinimas, finansavimas
Sąlygų verslo plėtrai sudarymas ir šios veiklos skatinimas
Pirminė asmens ir visuomenės sveikatos priežiūra, Antrinės sveikatos priežiūros organizavimas įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka
Socialinių paslaugų teikimo užtikrinimas

Statinių naudojimo priežiūra įstatymų nustatyta tvarka
Daugiabučių namų bendrojo naudojimo objektų remonto, rekonstravimo ir atnaujinimo (modernizavimo) finansavimas
Komunalinių atliekų tvarkymo sistemų diegimas
Specialiųjų architektūros reikalavimų nustatymas ir statybą leidžiančių dokumentų išdavimas įstatymų nustatyta tvarka
Dalyvavimas rengiant ir įgyvendinant darbo rinkos politikos priemones ir gyventojų užimtumo programas
Valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos ir hidrotechnikos statinių valdymas ir naudojimas patikėjimo teise
Viešųjų įstaigų steigimas, veiklos priežiūra ir kontrolė
Savivaldybės įmonių steigimas, veiklos priežiūra ir kontrolė
Ritualinių paslaugų teikimo užtikrinimas ir kapinių priežiūros organizavimas
Žemės sklypų planų rengimas ir tvirtinimas nuosavybės teisių į žemę atkūrimo procesuose
Leidimų (licencijų) išdavimas įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka
Viešųjų pirkimų planavimas, organizavimas ir vykdymas



Korupcijos rizikų identifikavimas (I)

- Rizika - nepageidaujamo rezultato tikimybė, galimi netinkamo elgesio būdai
- **Užduotis Nr. 2:** pagal pateiktą procedūros aprašymą identifikuokite galimas korupcijos rizikas.





Korupcijos rizikų identifikavimas (II)

- Suplanuotas nereikalingas poreikis ir įsigytos nereikalingos prekės, paslaugos ar darbai
- Neracionaliai naudojamos valstybės lėšos
- Konkrečių, iš anksto žinomų tiekėjų protegavimas
- Viešojo sektoriaus subjekto darbuotojo, atsakingo už viešųjų pirkimų inicijavimą, techninės specifikacijos sudarymą, pasirengimą viešajam pirkimui papirkimas ar pastarojo kyšio reikalavimas
- Galimybė priimti neobjektyvų sprendimą
- Piktnaudžiavimas procedūromis
- Už suteiktą paramą paramos davėjams atsilyginama juos pripažįstant pirkimų laimėtojais
- Priimamos pirkimo sąlygų neatitinkančios, nekokybiškos prekės, paslaugos ar darbai
- Neteisėti perkančiosios organizacijos atstovų ir tiekėjo susitarimai visuose pirkimo etapuose



Korupcijos rizikų vertinimas

POVEIKIS	Katastrofinis	5	10	15	20	25 R ₁ ; R ₂
	Kritinis	4	8	12	16 R ₇	20 R ₅
	Pastebimas	3	6 R ₆	9 R ₈	12 R ₃ ; R ₄	15
	Žemas	2	4	6	8	10
	Nercikšmingas	1 R ₁₁ ; R ₁₂	2	3	4 R ₉ ; R ₁₀	5
		Labai žema	Žema	Vidutinė	Aukšta	Labai aukšta
TIKIMYBĖ						

Poveikio kriterijus nusako konkrečios rizikos sukeltą arba **GALIMĄ (HIPOTETINĮ)** neigiamą poveikį viešojo sektoriaus subjekto veiklai, reputacijai, pasitikėjimui juo, finansinius nuostolius, poveikį veiklos tęstinumo užtikrinimui ir t. t. Pasekmės biudžetui (išlaidoms)?

Poveikis veiklai (galimi vėlavimai siekiant veiklos tikslų)?
Poveikis veiklos rezultatams/lauktų rezultatų pasiekimui?
Viešas ir vidinis įvaizdis, pasitikėjimas ir reputacija?

Tikimybės kriterijus nusako rizikos pasireiškimo dažnumą, galimybę

Kas būtų, jeigu...

Užduotis Nr. 3: prašome įvertinti identifikuotas rizikas. Kodėl taip vertinote?

Korupcijos rizikos veiksnių nustatymas bei priemonių rizikoms šalinti parinkimas (I)

- Korupcijos rizikos veiksnys - sąlygos, įvykiai ir aplinkybės, galinčios sudaryti prielaidas korupcijai (rizikoms kilti)!
- **Užduotis Nr. 4:** prašome surašyti galimus korupcijos rizikos veiksnius, sudarančius sąlygas identifikuotoms rizikoms kilti.



Korupcijos rizikos veiksnių nustatymas bei priemonių rizikoms šalinti parinkimas (II)

- Įstaigoje nėra nustatytos pirkimų organizavimo tvarkos
- Nepakankamai reglamentuotos ar nereglamentuotos viešųjų pirkimų poreikio formavimo procedūros
- Neatskiriamos pirkimų inicijavimo (sutarčių vykdymo) ir pirkimų organizavimo, pretenzijų nagrinėjimo funkcijos, vidaus kontrolės funkcijos
- Pirkimų techninės specifikacijos pritaikomos konkreitiems tiekėjams, prekėms, paslaugoms ar darbams
- Nevertinama, ar konkretus perkančiosios organizacijos poreikis gali būti patenkintas naudojantis centrinės perkančiosios organizacijos paslaugomis, nemotyvuotai neperkama iš Centrinės perkančiosios organizacijos.
- Neatliekamos rinkos tyrimo procedūros ar jos atliekamos formaliai ar šališkai, netinkamas rinkos tyrimų atlikimo reglamentavimas.
- Sudaromos palankios sąlygos pirkime dalyvauti reikiamam tiekėjui
- Nepagrįstai vykdomi skubūs, neatidėliotini pirkimai, nesant tam teisinių ir faktinių pagrindų
- Pirkime dalyvauja tik vienas tiekėjas
- Ilgalaikis darbas vienoje pozicijoje sudaro prielaidas korupcinio pobūdžio ryšiams atsirasti – nevykdoma pirkimų procedūrose dalyvaujančių asmenų, komisijų narių rotacija, kiek tai įmanoma pagal perkančiųjų organizacijų specifiką, žmogiškuosius išteklius.
- Nedokumentuojamas sprendimų priėmimas
- Sutarčių keitimas nesant teisinių ir faktinių pagrindų
- Nereglamentuota prekių, paslaugų ar darbų kokybės ir terminų priežiūros tvarka, nenumatyti atsakingi asmenys ir jų veiksmai, kai nustatomi kokybės ir terminų neatitiktis ir (ar) pažeidimai
- Aplaidžiai žiūrima į prekių, paslaugų ar darbų kokybę ir terminų laikymąsi
- Nevaldomi interesų konfliktai
- Nepakankama viešųjų pirkimų vidaus kontrolė visuose pirkimo etapuose
- **Ir kita...**



Korupcijos rizikos veiksnių nustatymas bei priemonių rizikoms šalinti parinkimas (III)

Kokios konkrečios rizikos kontrolės priemonės jau yra įdiegtos? Ar šios kontrolės priemonės leidžia tinkamai valdyti rizikas?

- **Užduotis Nr. 5:** nurodykite priemones nustatytoms rizikoms valdyti



Korupcijos rizikos veiksnių nustatymas bei priemonių rizikoms šalinti parinkimas (IV)

- Tinkamas reglamentavimas
 - Darbuotojų kompetencijų kėlimas, švietimas
 - Vidaus kontrolė (procesų, atliekamų procedūrų, dokumentų, kontroliniai / neplaniniai patikrinimai, viešų - privačių interesų kontrolė ir pan.)
 - Nepriklausomas išorinis stebėjimas (auditas)
 - Personalo rotacija
 - Pareigų atskyrimas
 - IT priemonės
- Ir kt.





Ačiū!

